

Column

■ Rob Buiter

ROB BUITER IS FREELANCE WETENSCHAPSJOURNALIST EN
MAAKT NATUURREPORTAGES VOOR ONDER ANDERE
VROEGE VOGELS EN TROUW.

Groeten uit Engeland

ZWARTKOP

Foto: René van Rossum

Het is een van die onbetwiste hoogtepunten in het voorjaar: de zang van de eerste Zwartkop! Niet voor niets was dit de favoriete zangvogel van de beroemde Jacobus Pieter Thijssse. Wat een geweldige zangers zijn het. Een beetje denigrerend worden ze ook wel eens *the poor man's Nightingale* genoemd, maar dat riekt wat mij betreft toch te veel naar 'second best'. 'Als je de pech hebt dat je geen Nachtegaal hoort, stel je dan maar tevreden met de Zwartkop'. Zoiets. En dat doet deze vogel geen recht.

Als de eerste Zwartkoppen zich eind maart laten horen, is de kans groot dat dit exemplaren zijn die de winter hebben doorgebracht aan de overkant van de Noordzee. Een groeiende groep Zwartkoppen krijgt door dat je niet helemaal naar Zuid-Europa hoeft te vliegen om tóch de winter door te komen. Het grote voordeel: je bent eerder weer terug in de broedgebieden en kan dan de beste plekken bezetten.

De 'traditionele' overwinteringsgebieden liggen vooral op het Iberisch schiereiland en in het noorden van Afrika. En als je goed luistert krijg je in de zang van de Zwartkop misschien ook wel wat aanwijzingen over zijn winterse gezelschap. Het zijn namelijk meesters in imitaties.

Vroeg in het seizoen hoorde ik in Groenendaal de vogel waarvan ik een QR-link naar zijn zang onder dit stukje zal zetten. En ik kan natuurlijk nooit uitsluiten dat mijn fantasie met me aan de haal gaat, maar tussen de twintig en dertig seconden hoor ik toch heel duidelijk de kras-serige toontjes van een Grasmus. En even later, rond de veertig seconden: de onmiskenbare, staccato, ritmische tapjes van een Kleine Karekiet! Om over de heldere tonen van een Merel in het begin nog maar te zwijgen.

En dan begint het puzzelen. Die merelzang, die kan hij natuurlijk heel goed hebben opgepikt in het bos waar hij broedt, maar Grasmus of Kleine Karekiet zijn in geen velden of wegen te bekennen in Groenendaal. Dat moet dus haast wel zijn wintergezelschap zijn geweest; dat de Grasmussen en de Karekieten al waren begonnen met zingen toen deze Zwartkop de trek naar Nederland inzette. Zoiets? Het was een van de vroegste Zwartkoppen van het seizoen, dus was dit misschien zijn versie van 'Groeten uit Engeland'?

Zwartkoppen worden vaak verward met Tuinfluiters. Tegen de tijd dat dit nummer van de Fitis op de mat valt, zijn de Tuinfluiters ook alweer ruimschoots terug. Vroeg in het seizoen, de tweede helft van maart en de eerste helft van april is bijna geen vergissing mogelijk. De Tuinfluiters zijn dan nog niet terug uit Sub-Sahara Afrika. Maar ook als ze er al wel allebei zijn, zijn er toch wel wat handige ezelsbruggetjes.

Tuinfluiters zingen een soort versneld merelliedje. Voor de muzik liefhebbers: ze zingen in majeur. Zwartkoppen zingen over het algemeen wat meer in mineur. Hun zang heeft ook wel iets merelachtigs, maar begint heel zachtjes, brabbelen, om daarna luid te jubelen. De 'Crea Zwartkop' van Soundcloud, hieronder, deed dat nog niet zo duidelijk, waarschijnlijk omdat het wat vroeg in het seizoen was.

Enfin. Het is maar weer eens bewezen: vogels kijken met je oren voegt echt een wereld toe aan het plezier.

